

אנתרחק מאלוה
ואקמצנות רעה

נלמא מהכנסת הארחים
fe אברהם ומאצורמותו

תשובה – מעורבות חברתית

בס"ד

בפתחו הלב מתוך אמונה לפרשת "וירא"

מעורבות זכרתית בפרשה / בירב מזני

פרשתנו פותחת בתיאור מופלא של מעשי החסד של אברהם כלפי החברה.

קראו את הפסוקים:

"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו: ארצה. ויאמר: אדני, אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך. יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ. ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו: כי על כן עברתם על עבדכם". ויאמרו: "כן תעשה כאשר דברת".

וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר: "מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות".

ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אתו.

ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו".

- מה המשותף למילים המודגשות בפסוקים שקראתם? _____
- מה מדגישה התורה בחזרה על מילים אלו? בייחוד לאור העובדה שאברהם היה מיד לאחר ברית המילה.
- התורה מספרת על עשרו של אברהם ועל ריבוי עבדיו. מדוע לדעתכם עשו הוא אשתו והנער (ישמעאל) את כל העבודה ולא ביקשו זאת מהעבדים? _____
- איזה צורך של החברה מילא אברהם במעשיו? _____
- חז"ל מלמדים שהמלאכים נדמו בעיני אברהם לערבים שנוהגים להשתחוות לעפר שברגליהם. למרות זאת הכניסם אברהם לביתו. מה ניתן ללמוד מכך? _____

כיצד הפכו אנשי סדום לרשעים? קראו את דבריו של הנביא יחזקאל:

"הנה זה היה עון סדם אחותך: גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה, ויד עני ואביון לא החזיקה" (יחזקאל ט"ז, ל"ט)

אנתרחק אכאלוה
ואקאצנות רעה

נלףא אהכנסת האורחים
לע אברהם ומאצורבותו

תשובה – מעורבות חברתית

- צבעו באדום את המילים שמלמדות ממה נבע חטאה של סדום.
- צבעו בצהוב את המילים שמלמדות מה היה חטאה של סדום.
- מה הסיבה לגאווה של אנשי סדום?
- מצוות הכנסת אורחים ודאגה לעניים היא מצווה הכרחית לקיום חיי חברה תקינים. הסבירו מדוע.

עם ישראל עם של חסד

מאז ומתמיד הצטיין עם ישראל במידת החסד, והקפיד בקיום מצוות הצדקה ובהכנסת אורחים. הואיל והיו הרבה אורחים עניים, קבעה המשנה (פאה ח', ז') שכל אנשי העיר או הכפר יתארגנו באופן משותף, ויתמודדו עם כל צורכי העניים.

שתי צורות חלוקה היו: קופה ותמחוי. מהקופה היו מחלקים לתושבי העיר העניים, ונתנו לכל עני מזון או כסף שיספיק לו למשך שבוע. התמחוי נועד לעזור לעניים שבאו מחוץ לעיר. גבאי הצדקה אספו בכל יום מבני העיר מיני תבשילים ומאכלים. העניים שהזדמנו לאותה עיר פנו אל התמחוי, וקיבלו משם מזון. אם היה צורך גם דאגו להם למקום שיוכלו ללון בו, ואם נשאר שבת – קיבלו גם מזון לשלוש סעודות. כך בכל משך התקופה שהעני היה מחליט להישאר בעיר, היה זכאי לקבל מזון ומקום לישון.

כל מה שהמשנה דיברה על התמחוי והקופה, אינו רק מנהג מצווה אלא דין מחייב, שהציבור יכול לכופף את היחיד לקיימו (שפתי כהן [ש"ך] על יורה דעה רנ"ו א', אהבת חסד חלק ג', פרק א') (מתוך פניני הלכה הרב אליעזר מלמד).

- כיצד הערך של מעורבות חברתית בא לידי ביטוי בתקנות שתיקנו חז"ל?

דבר תורה לשבת פרשת "וירא":

אחת מהמצוות החשובות והבולטות שבתוך מערכת המצוות שבין אדם לחברו היא מצוות הכנסת אורחים. חשיבותה כל כך גדולה, עד שייחדה לה התורה פסוקים רבים כדי ללמדנו באופן מפורט כיצד קיים אברהם אבינו מצוות הכנסת אורחים. שלושה ימים לאחר שמל את בשר ערלתו, בעודו חולה מחמת המילה, כבר יצא אל פתח אוהלו לחפש אורחים. כשראה לשמחתו שלושה אנשים - שכח את מחלתו, ומיד רץ לקראתם והפציר בהם לבוא ולהתארח בביתו. על סוג האורחים מספרים חכמינו ז"ל שהם נדמו לו כערבים הנוהגים להשתחוות לעפר שברגליהם, וכדי להסירם מטעותם, ביקש מהם שירחצו את רגליהם. אך מכל מקום עובדה זו, ההופכת את האורחים הללו לאנשים מן הרמה הנמוכה ביותר, לא הפריעה לאברהם אבינו, שאף על פי כן רץ לקראתם והכניסם לביתו בשמחה.

בניגוד למידת החסד של אברהם, מוצאים אנו בפרשה את אנשי סדום הרשעים שמתוך גאווהם בשפע החומרי שהתברכו בו - התאכזרו לעניים ומנעו הכנסת אורחים בעירם. מכאן ניתן ללמוד שחברה מלאת גאווה בעוצמתה החומרית שאין בה נתינה ומעורבות חברתית - סופה להיחרב, ואילו עם ישראל עם החסד חי וקיים.

אנתרחק אלאוה
ואקאצנות רצה

נלא? אהכנסת האורחים
אברהם ומאצורבותו

תשובה – מעורבות חברתית

חידות וחידודים / הראל זילברנגל, "מורשת מנחם" גבעת שמואל

מצווה בפרשה - מצוות התפילה

בטרם (לפני) הפך ה' והחריב את סדום ועמורה, עמד אברהם אבינו לפניו והשתדל ומסר נפשו לבטל את הגזירה. הפסוק בפרשה אומר: "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם". רבותינו דורשים את פעולת העמידה לפעולת התפילה. כלומר התורה לא מתארת את אברהם כאילו תפס מקום כדי לדבר עם ה', אלא מחדשת לנו שאברהם התפלל ושפך שיחו לפני הקב"ה.

מידה בפרשה - מידת החסד

פרשת השבוע מזמנת לנו לימוד על מידה גדולה וחשובה זו המחנכת אותנו להתעניין ולדרוש בשלומו של הזולת ואף לתת ממה שיש לנו לאדם אחר. אברהם אבינו הוא המורה הגדול של מידת החסד. כבר בתחילת הפרשה מתארת התורה עד כמה השתדל אברהם אבינו לקיים את מצוות 'הכנסת אורחים' בהידור רב, על אף שהיה פטור מלקיים אותה בשל החום ששרר באותו יום והיותו חולה לאחר ברית מילה.

בלשון הפרשה

כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

א. לא יאה להעניש אדם שלא חטא עם אדם
רשע (י"ח, כ"ה)

ב. לא חשבתי לעשות כל דבר רע (כ', ה')

ג. אל תעשה ליצחק שום מום. הוכחת שאתה
מקיים את מצוות ה' (כ"ב, י"ב)

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים.
הקשורות האחת לשנייה.

אברהם	ועמורה
צדקה	ועמון
גופרית	המוריה
סדום	וישמעאל
נציב	ומשפט
מואב	גרר
אבימלך	ושרה
הגר	מלח
הר	ואש

אנתרחק אאולוה
ואקאצנות רצה

נאאא אהאנסת הארחאס
א אברהא ואאצוראמותו

תשובה – מעורבות חברתית

אאא

כמה עובדות על סדום לפני שהחריבה ה':

- יכולה משקה' - מבורכת במים.
- 'כגן ה'" - שפע של עצי פרי.
- 'כארץ מצרים' - כדוגמת ארץ מצרים שיש בה נילוס ולכן לא היו תלויים בחסדי הקב"ה.

מה הייתה התוצאה של השפע הכלכלי וחוסר התלות בקב"ה?

אאא

אאא

לפעמים מבקשים מכם לוותר על המיטה שלכם למען האורח. לעיתים מתחשק לכם קצת שקט ופרטיות. חשבו על דרכים לקיים למרות הכול את המצווה בשמחה ובסבר פנים יפות.

אאא

מה חסר? השלימו לפי הפסוקים.

- "והוא (אברהם) יושב פתח האוהל כ_____ " (י"ח, א')
- "והנה _____ נצבים עליו" (י"ח, ב')
- " _____ שרה בקרבה לאמר, אחרי בלתי היתה לי עדנה" (י"ח, י"ב)
- "זעקת _____ ... חטאתם כי כבדה מאוד" (י"ח, כ').
- " _____ כל הארץ לא יעשה _____!?" (י"ח, כ"ה).
- "ותבט אשתו מאמריו, ותהי _____ " (פרק י"ט, כ"ו)

מה נכון? כתבו נכון / לא נכון לגבי המשפטים הבאים:

- אברם ראה בפתח אוהלו שלושה אנשים - _____
- בתפילה על סדום ועמורה התחיל אברהם ממאה צדיקים - _____
- לוט, האחיי של אברהם ישב בסדום - _____
- לוט נמלט לצוער כדי להינצל מהפיכת הישוב בו גר - _____
- אבימלך היה מלך עמון - _____
- אברהם כרת עצים לעקידה בהר המוריה - _____
- בסוף הפרשה מסופר שאברהם התיישב בבאר שבע - _____

שאלות אתגר:

- מי הן שתי הדמויות שהתנ"ך מכנה אותן 'ירא אלוקים'?
- על לוט נאמר "וישב במערה". על אלו דמויות נאמר בתנ"ך שישבו במערה?